

COLECȚIA
DUMITRU
STĂNILOAE
OPERE COMPLETE
seria TRADUCERI

II

SFÂNTUL
CHIRIL
ARHIEPISCOPUL
ALEXANDRIEI

GLAFIRE LA CĂRȚILE LUI MOISE

tom 1

Facerea [cărțile I-VII]

TRADUCERE DIN LIMBA GREACĂ VECHĂ ȘI NOTE
DE PREOT ACADEMICIAN **DUMITRU STĂNILOAE**

CARTE PUBLICATĂ CU BINECUVÂNTAREA
PRAEFERICITULUI PĂRINTE **DANIEL**
PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

EDITURA BASILICA A PATRIARHIEI ROMÂNE
BUCUREȘTI • 2021

CUVÂNT ÎNAINTE

„În toate scrierile lui Moise se dă de înțeles, ca prin ghicitură, taina lui Hristos.” Cu aceste cuvinte își începe scrierea de față Sfântul Chiril, Arhiepiscopul Alexandriei, sintetizând în ele scopul pe care și l-a propus, anume acela de a ajunge la înțelesurile adânci, duhovnicești, ale Sfintei Scripturi, în cazul de față plecând de la Pentateuh, adică de la cele cinci cărți ale Sfântului Proroc Moise (*Facerea, Ieșirea, Leviticul, Numerii, Deuteronomul*), urmărind să facă străvezie taina lui Hristos pe care acestea o conțin.

Văzând cercetarea Sfintelor Scripturi ca „pricină a vieții veșnice și a toată bucuria sufletească”, Sfântul Chiril ne îndeamnă să ne aplecăm mai mult asupra citirii textelor biblice, căutând să aflăm în acestea „mărgăritarul ascuns, adică pe Hristos”.

Explicând acest gând, Părintele Dumitru Stăniloae, traducătorul operei Sfântului Chiril în limba română, scria într-una din notele sale de subsol: *„toată Scriptura este cuvânt revelat al lui Dumnezeu, iar Dumnezeu vorbește prin Cuvântul Său ipostatic, Care e sânul potențial și Subiectul tuturor cuvintelor și actelor Lui în istoria omenească. Chiar în actul creării lumii, prin El se dă ființă plasticizată cuvintelor Lui și persoanele care vin la existență sunt chipuri ale Sale, cu care conlucrează, dacă ele voiesc, în desfășurarea istoriei ca pregătire pentru venirea*

Sa în trup și pentru mântuirea lumii prin El. Istoria se alcătuieste din faptele celor ce-L recunosc pe Cuvântul nêintrupat și apoi întrupat, pentru a ajunge la viața veșnică în El, și din faptele celor care-L contestă atât pe El, cât și sensul istoriei. Aceasta este tema fundamentală a istoriei”.

Pasajele din Scriptură pe care Sfântul Chiril le consideră „mai subtile” și pe care le tâlcuieste vizează *diferite persoane veterotestamentare* (ca Adam, Cain și Abel, Noe, Avraam și Melchisedec, Isaac, Rebeca, Esau, Iacov, Iosif fiul lui Iacov, Iuda și Tamara, Efraim și Manase, Ruben, Simeon, Levi, Zabulon, Isahar, Dan, Gad, Așer, Neftali, Veniamin ș.a.) sau *unele istorisiri* (ca zidirea turnului Babel, nașterea lui Moise, jertfa mielului, mana cerească și prepelițele trimise în pustie, semnele săvârșite prin Moise, urcarea pe muntele Sinai a lui Moise, Aaron și a celor dimpreună cu ei, curățirea leprei, cercetarea pământului făgăduinței, șarpele de aramă, pietrele tencuite cu var, alegerea lui Iosua ș.a.).

În toate acestea, după cum arată autorul, se fac cunoscute, deși „prin ghicitură”, în mod real tainele Împărăției lui Dumnezeu. „*Mai întâi – scrie Sfântul Chiril –, cu folos, vom relata cele expuse în istorisire. Apoi, vom arăta că în istorisire este redată, prin tipuri și umbre, taina lui Hristos și, lămurindu-le cum se cuvine, le vom clarifica înțelesul.*” Iar în alt loc Sfântul Părinte întărește cele spuse astfel: „*Așa cum cei deprinși în arta pictării tablourilor unesc umbrele cu formele variate schițate prin culori, aducându-le la o vedere mai clară și dând tabloului mult farmec, la fel și înțelepciunea Făcătorului a toate, adică Dumnezeu, arată de mai înainte în chip subtil frumusețea tainei prin multe fapte de laudă, pentru ca cei călăuziți spre cunoaștere, înțelegând ca prin ghicitură*

învățătura anticipată și prevestită, să o aibă ca ajutor spre primirea adevărului”.

Glosând pe marginea textului patristic, traducătorul cărții arată și el că „*Dumnezeu prefigura istoria viitoare în tipurile anterioare*” și că „*istoria apare ca o scară care urcă de la umbre la Adevăr*”. Apoi, dezvoltând aceste idei, Părintele Stăniloae scrie că „*Hristos se poate vedea schițat cu destulă claritate în chipurile unor persoane din Vechiul Testament. Însă, în faptele lor, nu se poate vedea tot așa de clar opera Lui mântuitoare sau iconomia Lui. Istoria creației nu e îndreptată numai în general spre veșnicia noastră în Dumnezeu și nu e numai condusă în general spre această veșnicie prin năzuința noastră spre desăvârșire, ci are imprimată în ea, ca într-un șir de chipuri mereu mai clare, modul cum înaintăm spre veșnicie prin Hristos, ca Dumnezeu coborât la noi, și prin faptele Lui mântuitoare: pornirea spre jertfă și aspirația spre viața viitoare în Dumnezeu de la capătul scării istoriei. Istoria nu este o desfășurare întâmplătoare de fapte, ci are imprimată în ea planul de mântuire în Hristos”.*

În final, remarcăm smerenia sau cuvioșia cu care se apropie Sfântul Chiril de textele biblice pe care încearcă să le lămurească „în mod cuvenit”, spre a ne fi de folos duhovnicesc, păzindu-se deci de slava deșartă, iar aceasta se vede deplin în cuvintele sale: „dacă s-ar întâmpla să nu izbutim să le tâlcuim (istorisirile biblice, *n.n.*) în mod cuvenit spre folosul celor care le vor citi, din pricina înțelegerii noastre slăbănogite sau a mării lor lipse de claritate, îi rugăm să fie îngăduitori”. Altfel spus, lucrarea Sfântului devine o reală slujire în Duh și Adevăr.

Binecuvântăm, cu multă bucurie, publicarea celor două tomuri ale acestui nou volum al Sfântului Chiril,

Arhiepiscopul Alexandriei, cu titlul *Glafire la cărțile lui Moise*, care, împreună cu *Filocalia*, *Patericul*, *Proloagele sau Viețile Sfinților*, ne ajută să cultivăm un discernământ spiritual atât de necesar în vremurile noastre, când trebuie să distingem cu atenție între Duhul lui Hristos și duhul lumii căzute (idolatre), între dreapta credință și falsa credință, între libertatea sfântă de a face binele și libertatea demonică de a face răul, între iubirea sinceră și iubirea înșelătoare, între iubirea milostivă și iubirea posesivă, între mode efemere și valori eterne.

† DANIEL

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Duminica a 4-a din Sfântul și Marele Post
(a Sfântului Cuvios Ioan Scărarul)

NOTA TRADUCĂTORULUI

În *Introducerea* la traducerea lucrării Sfântului Chiril, *Închinarea și slujirea în Duh și Adevăr*, am scris câteva cuvinte despre opera publicată în acest volum.

Sfântul Chiril plănuia să alcătuiască această operă pe când lucra încă la cea anterioară. Amândouă au fost finalizate înainte de a intra în luptă cu Nestorie, în anul 429, se pare. Dacă în prima scriere s-a concentrat mai mult asupra interpretării jertfelor din Vechiul Testament ca umbre ale jertfei lui Hristos și ale jertfelor noastre duhovnicești, în scrierea de față se concentrează în mod deosebit asupra prezentării lui Hristos sub chipul (umbra) unor personaje, acte și jertfe din cele cinci cărți ale *Pentateuhului*, în special din *Facerea și Ieșirea*. Titlul *Glafire* poate fi tradus ca „Transparențe pline de grație sau de încântare în *Pentateuh*”. Cartea este de o mare și subtilă bogăție de gânduri despre Iisus Hristos ca Fiul lui Dumnezeu, Cel pe de o parte Dumnezeu și pe de alta om, despre minunata unire între dumnezeirea atotputernică și omenitatea smerită, unită cu El și în El. Hristos are în Sine toată smerenia, dar e voită, e liberă, nu impusă de vreo lege și, de aceea, prin lucrarea Sa mântuitoare devine cu atât mai mult o pildă puternică.

Sfântul Chiril consideră că, prin lucrarea mântuitoare, Hristos readuce omul în starea de la început,

dinainte de păcat. Însă El, ca om, Se înalță la o stare care depășește posibilitățile a tot ceea ce este omenesc. Descrierile lui Hristos în această scriere sunt atât de subtile, atât de nuanțate, atât de bogate în paradoxuri, atât de adânci, de duhovnicești, încât este greu să le reduci la formulări simpliste.

Aș putea spune că nu am mai citit o carte atât de bogată în adâncimea tainei lui Hristos ca aceasta. De aceea, sper că ea va fi de mare folos duhovnicesc cititorilor, va avea o puternică forță convingătoare asupra lor și va aduce o importantă contribuție la îmbogățirea teologiei și culturii românești.

**Preot academician
DUMITRU STĂNILOAE**

**GLAFIRE
LA
CĂRȚILE LUI MOISE**

CARTEA I

A GLAFIRELOR¹ LA FACEREA

**În toate scrierile lui Moise
se dă de înțeles, prin ghicitură,
taina lui Hristos**

„Cercetați Scripturile” (Ioan 5, 39), a spus Hristos poporului iudeu, arătând foarte limpede că nu poate ajunge cineva la viața veșnică, dacă nu va scormoni ca după o comoară litera Legii, căutând în ea mărgăritarul ascuns, adică pe Hristos, „în Care sunt ascunse toate comorile înțelepciunii și ale cunoștinței”, după cuvântul fericitului Pavel (Col. 2, 3). Despre această atât de preacinstită și minunată înțelepciune și cunoștință a spus undeva și Solomon: „De o vei căuta pe ea ca pe argint și o vei cerceta ca pe niște comori, atunci vei înțelege frica de Domnul și vei afla cunoștința lui Dumnezeu” (Pilde 2, 4-5).

---

¹ Titlul Glafire la *Facerea* s-ar putea traduce cu „Răzuiiri”, „Dezvăluri”, sau „Transparente” în Cartea *Facerea* (apoi în celelalte cărți ale lui Moise), căci prin ele straturile de umbre așternute peste înțelesurile ei adânci referitoare la Hristos se răzuiesc, se dezvelesc (se înlătură) sau devin transparente.

Pentru cei ce laudă viața fără prihană, caută să împlinească faptele cele mai bune și mai înalte și să-și umple mințile cu lumina dumnezeiască niciun lucru nu este de trebuință egală cu acela de a se adânci în cuvintele de necuprins ale lui Dumnezeu și de a-și face din Sfânta Scriptură un sfeșnic (o făclie), așa cum strigă Psalmistul, zicând: „*Sfeșnic picioarelor mele este legea Ta*” (Ps. 118, 105).

Drept aceea, de vreme ce iubirea față de cercetarea tainei lui Hristos este în chip clar și vădit pricină a vieții veșnice și a toată bucuria sufletească, să ne silim din nou – chiar mai înainte de cercetarea tuturor celor care ne privesc –, vărsându-ne cu folos sudoarea, să adunăm toate cele prin care ni se dă de înțeles² această taină și să explicăm fiecare dintre înțelesurile celor care au în ele sensuri subtile și, uneori, ceva din adevărul ce se descoperă în contemplații, ca celor mai învățați să le fie bun prilej și ca niște trepte care să-i urce spre cunoștința cea mai bună sau cea mai presus de toate.

Mai întâi, cu folos, vom relata cele expuse în istorisire. Apoi, vom arăta că în istorisire aceasta (taina lui Hristos) este redată prin tipuri și umbre și, lămurindu-le cum se cuvine (înlăturând umbrele), le vom clarifica înțelesul.

---

² Toată Scriptura este cuvânt revelat al lui Dumnezeu, iar Dumnezeu vorbește prin Cuvântul Său ipostatic, Care e sânul potențial și Subiectul tuturor cuvintelor și actelor Lui în istoria omenească. Chiar în actul creării lumii, prin El se dă ființă plasticizată cuvintelor Lui și persoanele care vin la existență sunt chipuri ale Sale, cu care conlucrează, dacă ele voiesc, în desfășurarea istoriei ca pregătire pentru venirea Sa în trup și pentru mântuirea lumii prin El. Istoria se alcătuește din faptele celor ce recunosc pe Cuvântul neîntrupat și apoi întrupat, pentru a ajunge la viața veșnică în El, și din faptele celor care-L contestă atât pe El, cât și sensul istoriei. Aceasta este tema fundamentală a istoriei.

Astfel, cuvântul ne va ridica la taina lui Hristos, avându-L pe El ca sfârșit (țintă), de vreme ce este adevărat că „*Hristos este sfârșitul Legii*” și al Prorocilor (*Rom. 10, 4*).

Iar dacă s-ar întâmpla să nu izbutim să le tâlcuim în mod convenit spre folosul celor care le vor citi, din pricina înțelegerii noastre slăbănogite sau a marii lor lipse de claritate, îi rugăm să fie îngăduitori.

Dar e bine de știut că, alcătuind cele șaptesprezece cărți despre închinarea și slujirea în Duh și Adevăr și adunând din Scriptură o mulțime de texte, din iconomie, am rezervat pentru această scriere pasaje din Scriptură pe care le-am lăsat necercetate, deși uneori, siliți de trebuința cuvântului, s-a întâmplat să pomenim anumite lucruri din cuprinsul lor. Vom începe deci cu cercetarea unor pasaje mai subtile și mai alese din *Facerea*. Astfel, parcurgând cele cinci cărți ale lui Moise, vom cerceta și cele prezentate în alte cărți ale Scripturii, folositoare scopului pe care ni l-am propus.

Despre Adam

1. Preasfântul Pavel, învățatul cel adevărat în cele ale Legii, cugetând la taina mântuirii prin Hristos, spune că în El s-a făcut recapitularea celor din cer și a celor de pe pământ, prin bunăvoirea lui Dumnezeu și Tatăl (cf. *Efes. 1, 10*) – prin recapitulare înțelegând îndreptarea din nou a tuturor, adică readucerea tuturor celor corupte la starea în care erau la început³ –, căci și-a amintit după

³ Avem aici înțelesul lucrării mântuitoare a lui Hristos ca refacere a umanului așa cum a fost creat de Dumnezeu, și nu ca o satisfacere

cuviință de cuvântul lui Dumnezeu grăit prin proroci: „Nu vă aduceți aminte cele dintâi, și nu cugetați la cele vechi. Iată Eu fac noi cele ce răsar acum, și le veți cunoaște pe ele” (Is. 43, 18-19). Drept aceea și el, ca unul ce era hrănit cu descoperirile dumnezeiești, a arătat că cele spuse nouă în acestea sunt împlinite în Hristos, zicând: „Drept aceea, de este cineva în Hristos, este făptură nouă: cele vechi au trecut, iată, toate s-au făcut noi” (2 Cor. 5, 17; Apoc. 21, 5), fiindcă în Hristos ne-am realcătuit și ne-am făcut făptură nouă. Și în El, și numai în El, ne-am îmbogățit cu un nume nou, căci am fost numiți cu numele lui Hristos.

Același dumnezeiesc Pavel zice iarăși despre noi: „Iar cei ce sunt ai lui Hristos Iisus și-au răstignit trupul împreună cu patimile și cu poftetele” (Gal. 5, 24), pentru că viața celor în Hristos e sfântă, mai presus de patimi și de necurăția pământească⁴.

Iar că avea să ne fie dăruit numele prin care suntem numiți ai lui Hristos e vădit din faptul că Dumnezeu însuși a strigat prin glasul sfinților: „celor ce slujesc Mie li se va pune un nume nou, care va fi binecuvântat pe pământ” (Is. 65, 15-16), fiindcă vor lăuda pe Dumnezeu cel adevărat. Cel ce a ales

---

juridică a onoarei lui Dumnezeu, jignită de oameni prin păcat. Chiar prin asumarea în Persoana Fiului lui Dumnezeu, deci prin legătura în care a fost pusă cu Dumnezeu, firea omenească a fost refăcută. A fost o refacere întărită prin Jertfă și Înviere. Această eliberare de egoism a firii umane aduce și o reunificare a tuturor în Hristos.

⁴ Cât de străini de Hristos sunt neoproteștanții, care disprețuiesc Crucea pe motiv că lui Hristos nu I-ar plăcea să I se amintească de ea, pentru că n-ar fi primit-o decât de silă! Omenescul nu se poate mântui fără cruce, căci numai prin ea omorăm patimile păcătoase. Crucea este singura cale spre înnoire, spre înviere, spre mântuire. Ea este esența Creștinismului. Cei ce refuză Crucea nu sunt ai lui Hristos.

să cugete cele drepte și cuvenite nu se va mai îndoii că toate s-au făcut noi în Hristos. Deci, să considerăm îndreptarea ca o îndepărtare de tot ceea ce e vechi, de tot ce nu e tare și întreg, de tot ce e corupt, de tot ce s-a abătut fără judecată de ceea ce era la început. Cel ce va înțelege că scopul cuvântului nostru constă în aceasta nu va greși.

2. Deci Dumnezeu, Meșterul cel desăvârșit al tuturor, S-a folosit de Puterea proprie și atotfăcătoare, adică de Fiul, spre a săvârși tot ce era de făcut, căci „*Toate printr-Însul s-au făcut și fără de El nimic nu s-a făcut*” (Ioan 1, 3). Prin El a creat, la început și înainte de altele, cerul și pământul și le-a chemat spre ființă, deci nu au fost vreodată. Iar dacă cineva ar întreba: Cum a fost posibil?, va auzi de la noi acest cuvânt înțelept și foarte bun: „*Cine a cunoscut gândul Domnului, sau cine a fost sfetnicul Lui?*” (Rom. 11, 34).

Dar dacă cineva ar voi să afle acestea, ar avea nevoie neîndoielnic și numaidecât de o minte și de o înțelegere ca cele proprii lui Dumnezeu⁵. Dar că sfaturile (cugetările) noastre sunt neînsemnate și cu totul de nimic în raport cu cele ale lui Dumnezeu, ne va arăta El însuși, zicând: „*Nu sunt gândurile (sfaturile) Mele ca gândurile voastre, nici căile Mele ca ale voastre. Ci, pe cât e de departe cerul de pământ, pe atât sunt de departe căile Mele de căile voastre și cugetările Mele de cugetările voastre*” (Is. 55, 8-9). Să se renunțe deci la întrebarea despre acestea ca la ceva de prisos și de neînțeles, căci Dumnezeu creează precum știe și ca Singurul care poate.

---

⁵Ca să înțelegi cum și de ce face Dumnezeu ceva, trebuie să ai de fapt mintea Lui, dar aceasta ar însemna să-L ai în tine. Numai Dumnezeu poate ști cum a putut face din nimic lumea.

Deci după ce, la început, au fost făcute cerul și pământul, mulțimea apelor s-a adunat într-un loc, fiindcă trebuia să se supună Celui ce a spus⁶: „*Să se adune apa într-o adunare*” (Fac. 1, 9). S-a descoperit deci pământul și a odrăslit pretutindeni o mare varietate de plante și o bogăție neobișnuită de pomi roditori. S-a ivit discul soarelui și cel al lunii și fiecare avea măsura proprie, fiind pus de la început să stăpânească (ziua sau noaptea) prin lege de la Dumnezeu. Căci soarele a fost rânduit pentru zi și pentru luminare, iar luna pentru noapte și întuneric. De asemenea, cerul întreg era plin de stele. Și, din momentul facerii, le-a rânduit o lege, zicând: „*Și să fie spre semne și spre vremi și spre zile și spre ani. Și să fie spre luminare întru tăria cerului, ca să lumineze pe pământ*” (Fac. 1, 14-15).

Și, fiindcă Făcătorul tuturor este Viața prin fire, a făcut și firea celor din apă, maica celor care înoată, și firea celor din aer, maica zburătoarelor. Iar pământului i-a poruncit să scoată firea de multe feluri a animalelor și neamurile fiarelor sălbatice și, îndată, s-au făcut toate potrivit poruncii Sale și într-un mod mai presus de înțelegere.

Și Cuvântul Făcător⁷ era în fiecare dintre cele făcute prin simpla Lui voie. Iar fiindcă Meșterului tuturor Îi era plăcută podoaba celor făcute, la urmă a adăugat

---

⁶ În orice poruncă creatoare a lui Dumnezeu e activă voia Sa, ca forță ce aduce în existență sau pune în mișcare o parte a creației. Dar voia Lui, ca forță activă ce creează sau pune în mișcare laturile (componentele) creației, e totodată un gând al Lui, o rațiune a acelei laturi sau mișcări, în armonie cu celelalte.

⁷ Cuvântul Creator era în fiecare prin rațiunea ce-și avea originea în El. Fiecare era o rațiune și un cuvânt plasticizat, cu originea în Cuvântul și Rațiunea creatoare ipostatică.

alt gând (sfat): să facă pe cel pentru care au fost făcute toate, adică pe om. Căci Făcătorul tuturor, fiind bun prin fire, mai bine zis însuși Binele, trebuia să Se facă cunoscut și nouă ca ceea ce este⁸. Trebuia ca pământul să se umple de cei ce știu să-L slăvească și care să cunoască slava Făcătorului din frumusețea făpturilor, precum s-a scris. Pentru că, așa cum zice prorocul Isaia: „Nu în zadar l-a făcut pe el” (adică pământul), „ci spre a fi locuit⁹” (45, 18). Era deci absolut necesar să plăsmuiască o făptură cuvântătoare (rațională), căreia cele apărute înainte de ea să-i fie spre bucurie, vădindu-se făcute să-i slujească spre întreținere¹⁰. De aceea, arătând mai înainte

---

⁸ Cine altul putea cunoaște pe Dumnezeu ca bun, dacă nu o ființă capabilă de cunoaștere? De aceea, Dumnezeu trebuia să creeze și o ființă capabilă de o cunoaștere conștientă. Propriu-zis, fără conștiință nu există nici cunoaștere. Desigur, acest „trebuia” nu înseamnă că Dumnezeu a fost silit de o lege internă sau externă să facă pe om. Dar, odată ce S-a hotărât să creeze o realitate deosebită de El pentru o relație bilaterală cu ea (lumea), omul nu putea lipsi din ea.

⁹ În grecește: „ca să fie casă”. Numai omul poate face din natură o „casă” a lui, o casă ce-i este familiară în mod conștient. Astăzi, când poluarea naturii amenință să facă dificil de locuit pământul, care cu greu mai poate fi o casă pentru om, se ivește necesitatea de a apăra pământul în calitatea lui de „casă”. Dar nu omul a făcut pământul potrivit să-i fie „casă”, ci Cineva mai presus de pământ, mai tare și decât omul, însă Care înțelege omul.

¹⁰ Cele necesare omului trebuiau să fie create înaintea lui, căci omul nu putea exista nicio clipă fără aer, spre exemplu. Pe de altă parte, natura nu se arată numai necesară omului, ci și fără rost în absența omului. Pentru ce ar fi fost făcută ca bună pentru întreținerea omului, dacă el nu ar fi existat? Raționalitatea naturii se întemeiază pe faptul că e făcută pentru om – ființa pe care o întreține –, pentru ca prin rațiunea lui să-și dea seama de raționalitatea ei. Dar pentru ce ar trebui să-și dea seama de raționalitatea ei?, dacă nu pentru a slăvi pe Cel care a făcut-o astfel pentru el, fiindcă nici ea nu s-a putut face astfel, nici el.

cerul și pământul și cele care le populează în podoaba cuvenită, a purces la alcătuirea omului, având cugetarea la el înainte de facerea lui, așa cum a cugetat și întemeiat prin Cuvântul Său și toată cealălaltă zidire.

Deci pentru ca omul, făptură cuvântătoare cu adevărat minunată și după chipul lui Dumnezeu, să nu fie nici considerat o reprezentare (imitație) a slavei supreme, dar nici nimic dintre cele create să nu fie asemenea lui, Dumnezeu a cinstit această făptură cu voință și cu calitatea de operă a mâinilor Sale. Plăsmuindu-l din pământ, l-a făcut făptură cuvântătoare și, pentru a-și depăși rațiunile propriei firi, l-a întipărit îndată cu Duhul cel nestricăcios și de viață Dătător¹¹, căci s-a scris: „Și a suflat în fața lui suflare de viață și s-a făcut omul suflet viu” (Fac. 2, 7).

Apoi l-a învrednicit de Rai și de desfătările de acolo și i-a dat stăpânirea peste toate cele de pe pământ. L-a pus stăpânitor peste pești și păsări, i-a supus turmele animalelor sălbatice, ba i-a dat puterea și să pășească peste viețuitoarele veninoase și peste cele împreună cu acelea. Și a poruncit tuturor, prin legile naturale, să se teamă de om. Deci omul era chipul slavei supreme și icoana puterii dumnezeiești pe pământ.

Dar, deoarece cel rânduit să se ridice la atâta slavă și desfătare trebuia să străvadă că are pe Dumnezeu deasupra lui ca Împărat și Domn, ca nu cumva, prin

---

¹¹ Se insistă asupra ființei paradoxale a omului. El participă la însușirile lui Dumnezeu prin cunoaștere conștientă, prin voință, dar, fiind creatură, nu e o imitație exactă a lui Dumnezeu. Este chip din pământ, dar făcut incoruptibil prin duhul de viață dătător primit prin lucrarea Duhului dumnezeiesc.

atâtea bunătăți date de-a gata, să alunece în gândul că e liber de stăpânirea și de puterea Celui ce stăpânește peste toate, i-a dat îndată o lege și a însoțit încălcarea ei cu teama de pedeapsă¹². Rațiunea păcatului nu era în cele de pe pământ, de vreme ce nu exista decât un singur om. Deci, ca el să se supună legii, i-a găsit și un mod de păzire a acesteia¹³: „Din tot pomul din rai, zice, să mănânci, dar din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mănânci, căci, în ziua în care vei mânca din el, vei muri” (Fac. 2, 16-17).

Apoi, scoțând o coastă a lui Adam, a plăsmuit femeia spre a-i sluji la nașterea de prunci și, ca una de același neam, să-i fie împreună-viețuitoare și să trăiască împreună în simplitate. Dar din cauză că femeia a fost dusă la neascultare prin vicleniile diavolului, făcându-și rodul pomului oprit fruct de mâncare, și strămoșul Adam s-a rostogolit împreună cu ea, firea omenească a fost osândită la moarte îndată. Și Dumnezeu a spus femeii: „Întru dureri vei naște fii”, iar lui Adam: „Blestemat va fi pământul pentru tine” (Fac. 3, 16, 17). Și, pe lângă acestea, au fost scoși din locurile îmbelșugate și plăcute de la început și din desfătarea Raiului. Și atunci când au aflat că erau goi și aveau nevoie de veșminte, Dumnezeu, milostivindu-Se, le-a dat hainele de piele gătite pentru ei. Și au numit pământul mamă și s-au îmbrăcat în veșmântul

---

¹² Sfântul Chiril vede rostul opreliștii puse lui Adam nu atât în ferea lui de plăcerea procurată de dulceața unui fruct, cât în menținerea în el a conștiinței că are mai presus de el un Stăpânitor, deci că depinde de Acela, ceea ce îl ferește de mândrie.

¹³ Păcatul este neascultare, ieșire din legătura cu singura Existență care are Viața în Sine. De aceea, păcatul rezultă și din alipirea la cele create, care nu pot da viață adevărată.

CUPRINS

<i>Cuvânt înainte</i>	
† DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române	5
<i>Nota traducătorului</i>	
Pr. acad. Dumitru Stăniloae	9

GLAFIRE LA CĂRȚILE LUI MOISE

GLAFIRE LA FACEREA

CARTEA I

În toate scrierile lui Moise se dă de înțeles, prin ghicitură, taina lui Hristos	13
Despre Adam	15
Despre Cain și Abel	34

CARTEA A II-A

Despre Noe și corabie	53
Despre goliciunea lui Noe și despre Ham	76
Despre turn și zidirea acestuia	79
Despre Avraam și Melchisedec	83

CARTEA A III-A

Despre Avraam și despre făgăduința prin Isaac și că prin ei se preînchipuia taina credinței	123
--	-----

Despre Avraam și Isaac.....	153
Despre Isaac și Rebeca	164
Despre Esau și Iacov, care s-au dat ca chipuri ale celor două popoare: cel al lui Israel și al celui prin credința în Hristos	170
 CARTEA A IV-A	
Despre patriarhul Iacov.....	199
Iarăși despre patriarhul Iacov.....	213
 CARTEA A V-A	
Despre Iacov.....	251
Iarăși despre Iacov.....	280
Iarăși despre Iacov.....	290
 CARTEA A VI-A	
Despre Iosif.....	315
Despre Iuda și Tamara	340
Iarăși despre Iosif.....	351
Despre Iosif și fiii lui, Efraim și Manase.....	357
 CARTEA A VII-A	
Despre binecuvântarea celor doisprezece patriarhi.....	367
Despre Ruben.....	368
Despre Simeon și Levi.....	373
Despre Iuda	380
Despre Zabulon	389
Despre Isahar	393
Despre Dan.....	395
Despre Gad.....	399
Despre Așer	401
Despre Neftali	404
Despre Iosif.....	411
Despre Veniamin	419